

Prof. Andrzej Pikul
Sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna – instrumentalistyka

Student
 e-mail: ampikul@poczta.onet.pl

Kraków, dnia 28 stycznia 2018 roku

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi — pismo z dnia 20 listopada 2017 roku. Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14. 03. 2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt. 2).

Dotyczy

- Uchwały Rady Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu i Instrumentów Dawnych Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi z dnia 12 grudnia 2012 roku w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka dla mgr **Julii Laskowskiej** na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka,
- Prośby Dziekana Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu i Instrumentów Dawnych Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi z dnia 20 listopada 2017 roku o sporządzenie recenzji zawierającej ocenę pracy doktorskiej oraz jednoznaczną opinię czy spełnia ona warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595, ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art. 6 ust. 1, 3) Rada Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu i Instrumentów Dawnych Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi posiada uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Na podstawie nadesłanej do mnie przez Dziekana Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu i Instrumentów Dawnych Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi kompletnej dokumentacji z odpowiednich posiedzeń Rady Wydziału stwierdzam, że uchwały w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego oraz wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim mgr **Julii Laskowskiej** zostały podjęte prawomocnie, zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595, z późniejszymi zmianami).

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani mgr **Julia Laskowska**, urodzona dnia 16 maja 1980 roku w Łodzi w roku 2004 ukończyła na Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach, studia magisterskie na kierunku instrumentalistyka w zakresie gry na fortepianie z wynikiem bardzo dobrym w klasie Prof. Moniki Sikorskiej-Wojtachy i klasach kameralnych Prof. Marii Szwajgier-Kuśakowskiej i Prof. Urszuli Stańczyk. Zrealizowała 3 semestry (4. nieukończony)

studiów podyplomowych na Wydziale Wokalno-Instrumentalnym, kier. Instrumentalistyka, specjalność kameralistyka fortepianowa. W roku 2008 rozpoczęła studia doktoranckie w Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi w klasie fortepianu Prof. M. Koreckiej-Soszkowskiej (w dokumentacji brak informacji o skończeniu studiów).

Była stypendystką Ministra Kultury i Sztuki (1999). Jest laureatką wielu nagród, między innymi I nagrody na XVII Międzynarodowym Konkursie Muzyki Kameralnej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi (2010), nagrody dla Wyróżniającego się pianisty-akompaniatora na XV Międzynarodowym Festiwalu i XIII Konkursie Sztuki Wokalnej im. Ady Sari w Nowym Sączu (2009).

Od roku 2005 jest związana zawodowo z Akademią Muzyczną w Łodzi, początkowo zatrudniona była na Wydziale Wokalno-Aktorskim jako instruktor (2005–2007), następnie jako wykładowca (2007–2013), a od 2012 roku jako starszy wykładowca.

Uczyła też w szkołach muzycznych I i II stopnia. W roku 2006 otrzymała stopień nauczyciela kontraktowego.

Uczestniczyła w wykładach, seminariach, lekcjach otwartych, kursach wokalnych w charakterze akompaniatora (F. Vettraino, H. Łazarskiej, W. Zalewskiego) i pianistycznych (m. in. Prof. Adama Wodnickiego, Petera Eflera, Bernarda Ringeissena, Nelsona Goerner, Andrzeja Jasińskiego, W. Nosiny).

W latach 2011 i 2012 doskonalila umiejętności w zakresie pieśni niemieckiej na kursie mistrzowskim de L'Academie Internationale des Heures Romantiques prowadzonym przez Udo Reinemanna i Markusa Hadulle, Jean-Michela Dayeza, Doriana Astora, a także na kursie w Villecroze (Francja) u Udo Reinemanna, Macieja Pikulskiego i Doriana Astora.

Dorobek artystyczny Doktorantki (nie podlega ocenie) jednakże z satysfakcją można stwierdzić, iż wielokrotnie koncertowała ona w Polsce, Niemczech i Francji w charakterze solistki i kameralistki.

Najważniejsze koncerty:

Współdział w recitalu doktorskim Stanisława Kienera (Akademia Muzyczna w Łodzi)

Recital habilitacyjny Niny Nowak (Akademia Muzyczna we Wrocławiu)

Półrecital muzyki fortepianowej (Sala Lustrzana Politechniki Łódzkiej)

Półrecital na XII Międzynarodowej Sesji Naukowej „Muzyka fortepianowa” (Akademia Muzyczna w Gdańsku)

Wieczór muzyczny (Sala koncertowa Akademii Muzycznej w Łodzi), współwykonawca: Maciej Bujanowicz – bas

Wieczór muzyczny (Sala koncertowa Akademii Muzycznej w Łodzi), współwykonawca: Adam Kasperczyk – skrzypce

Koncert kameralny (Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi), współwykonawca Marta Mączewska – mezzosopran

Koncert kameralny - Johannes Brahms Trio fortepianowe Es-dur op. 40, (Sala koncertowa Akademii Muzycznej w Łodzi)

Wieczór muzyczny z Schubertem (Akademia Muzyczna w Łodzi), współwykonawca: Marta Siewiera – alt

Koncert duetu fortepianowego (Muzeum Miasta Pabianice), współwykonawca: Marta Macierzyńska – fortepian

Wieczór muzyczny (Akademia Muzyczna w Łodzi), współwykonawca: Dobrochna Jakowicz – fortepian

Dorobek naukowy:

Sesja artystyczno-naukowa „Rezonans muzyki Fryderyka Chopina i interakcje w muzyce następnych pokoleń”, 22 lutego – 1 marca 2010 roku, Łódź (wykład pt. „Pieśń w dobie romantyzmu” - wystąpienie i publikacja

Repertuar

(na podstawie przedstawionej dokumentacji)

Obejmuje dzieła na **fortepian solo**:

1. Jan Sebastian Bach	Preludium i fuga gis-moll z II tomu DWTK
Partita B-dur
2. Ludwig van Beethoven	Sonata Es-dur op. 7,
Sonata E-dur op. 109, Sonata c-moll op. 13
3. Franciszek Schubert	Impromptus
4. Fryderyk Chopin	Fantazie-Impromptu cis –moll op. 66
Scherzo h-moll op. 20 nr 1
Etiuda F-dur op. 10 nr 8
Ballada g-moll op. 23
Nokturn cis-moll op. 27 nr 1
Preludium cis-moll op. 45
2 Mazurki op. 33
R. Schumann	Arabeska C-dur op. 18
J. Brahms	Intermezzo A-dur op. 118 nr 2
Ballada g-moll op. 118 nr 3
5. Claude Debussy	Preludia: Dźwięki i wonie krążą w wieczornym powietrzu, Wzgórza Anacapri, Ogrody w deszczu z cyklu Estampes
Etiuda tercjowa
6. Maurice Ravel	Sonatina
7. Ignacy Jan Paderewski	Nokturn H-dur op. 16 nr 4
Krakowiak Fantastyczny op. 14 nr 6
8. Karol Szymanowski	Etiudy op. 33 nr 1–6
9. S. Rachmaninow	Preludia fortepianowe op. 23: nr 3 d-moll, nr 4 D-dur,
Nr 5 g-moll, nr 6 Es dur, nr 7 c-moll
Elegia es-moll op. 3 nr 5

Utwory na cztery ręce:

F. Schubert	Fantazja f-moll
Antoni Dvorzak	Legendy

Utwory kameralne:

Francis Poulenc	Trio na obój, fagot i fortepian
Johannes Brahms	Trio na klarnet, wiolonczelę i fortepian op. 114
Kwartet fortepianowy g-moll op. 25
Trio fortepianowe Es-dur op. 40
Ludwig van Beethoven	Trio B-dur na klarnet, wiolonczelę i fortepian op. 11B
Sonata na skrzypce i fortepian nr 9 „Kreutzerowska” a-moll op. 47
W.A. Mozart	Sonata na skrzypce i fortepian e-moll nr 4
Aria Hrabiny z I aktu opery Wesele Figara „Porgi amor“

Henryk Wieniawski	Kwartet fortepianowy g-moll KV 478 Legenda op. 17 Polonez koncertowy d-dur
Literatura wokalna	
J. S. Bach	Bist du bei mir
W. A. Mozart	duet Berliny i Don Giovanniego La ci darem lamano z II aktu opery „Don Giovanni“ Aria Leporella Notce Giono z opery don Giovanni Aria hrabiny Dove sono z opery Wesele Figara Aria Bartola, aria Zuzanny z opery Wesele Figara Duet Paminy i Papagena z opery Czarodziejski Flet
F. Schubert	Lachen und Weiner, Małgorzata przy kołowrotku
F. Mendelssohn	Auf Flügeln des Gesanges
R. Schumann	Dichterliebe op. 48 nr 8, 9, 12, 16 Der Bräutigam und die Birke
Johannes Brahms	Vier ernste Gesänge op. 121, nr 2 Ich wandte mich, nr 3 O Tod Nicht mehr zu dir zu gehen Die Blaue Augen Pieśni Maryjne z II Zeszytu Marienlieder op. 22, Geistliches Lied op. 30 Lass dich nur nichts nich dauern, Intermezzo A-dur op. 118 nr 2, Tańce węgierskie na 4 ręce nr 13, 16, 17, 19 Liebeslieder Waltzero p. 52 na fortepian i głosy, wybór
R. Strauss	Morgen
S. Rachmaninow	Sen, Wiosenne wody Pokochałam go, Tutaj dobrze, Ty niwo moja..., Sen, Nie śpiewaj najpiękniejsza. Wokaliza, Wszystko mi odebrał, Czekam na ciebie, cavatina Eleko Wies tabor spit z opery Aleko
F. Chopin	Precz z moich oczu, itd.
S. Moniuszko	Prząśniczka, Tren X, aria Skołuby Ten zegar stary z opery Straszny Dwór, Znasz li ten kraj, Stary kapral
W. Żeleński	Aria Janka z II aktu opery „Janek”
M. Karłowicz	Z nową wiosną, Idzie na pola, Zasmuconej, Mów do mnie jeszcze
J. Gall	Wracaj
K. Szymanowski	Uwóz ma mo op. 58 nr 3, Tyś nie umarłą
L. Różycki	Rajski ptak
Claude Debussy	Nuit d’etoles, romance (Voici que le printemps), Noel des enfants qui n’ont plus de maison
J. Bock	Sabbath Prayer Modlitwa szabasowa z musicalu “Skrzypek na dachu”
F. Schubert	Frühlingstraum z cyklu Winterreise D. 911 nr 11
A. Dvorzak	Kdyż mne stara matka
V. Bellini	Aria Elviry z II aktu opery „Purytanie” Aria Rodolfa Vi ravviso z opery „Lunatyczka”
G. Puccini	Walc Musette z li aktu opery „Cygania” Aria Laurenty z opery Gianni Schicchi

R. Wagner	Stele still
Ch. Gounod	Walc Julii z I aktu opery Romeo i Julia
G. Puccini	aria Maria Caravadossiego z III aktu opery Tosca
E. dell'Aqua	L'hirondelle
T. Baird	Dwa sonety do słów W. Szekspira: Słodka miłości, Jakże podobna zimie jest rozłąka
D.F. Auber	Kuplety Manon z I aktu opery „Manon Lescaut”
F. Lehar	czardasz Ilony z operetki „Cygańska miłość”
A. L. Weber	duet Christie i Raula All I ask of You z musicalu „Upiór w operze”
Ch. C. Saint-Saens	aria Dalili Mon coeur z opery Samson i Dalila
G. C. Menotti	I shall find for you shells and stars
P. Czajkowski	aria Olgi z opery Eugeniusz Oniegin
G.A.Rossini	aria Brasilia z opery Il barbier di Siviglia
C. Porter	Why don't you behave? Z musicalu Kiss me Kate
G.F. Händel	aria Thou didst blow z oratorium Izrael w Egipcie
M. Musorgski	Listia szumieli unyla
E.W. Korngold	Marietta's Lied z opery Die tote Stadt
G. Verdi	rec i aria Medory z opery Il Corsaro
G. Dionizzeti	aria

Akompaniament do dzieł chóralnych

M Jasiński	Ave Maria
M. Corboz	Laudate Dominum
J. Busto	Ave Verum
K. Grzeszczak	Praedictio Dolores I i II
M. Sawa	Regina caeli

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pani mgr Julii Laskowskiej pod tytułem „**Kreacja wybranych Impromptu oraz Lieder Franza Schuberta w aspekcie translokacji środków wyrazowych i wykonawczych pomiędzy pianistyką a wokalistyką**” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne obejmuje nagranie następujących utworów Franciszka Schuberta:

Impromptu c-moll D 899

Impromptu Es-dur D 899

Impromptu Ges-dur D 899

Impromptu As-dur D 899

Impromptu As- dur D 935

Impromptu B-dur

Wer sein Brot mit Tränen ass op.12 nr 2

Nachtstück op. 36 nr 2 D 672

Auf dem Wasser zu singen

Nacht und Traume op. 43 nr 2 D 827

Ellens gesang III op. 52 nr 6 D 839

Im Frühling op.101 nr 1 D 795
Frühlingstraum op.89 nr 11 D 911
Die Krahe op. 89 nr 15 D 911

Z dużym zainteresowaniem zapoznałem się z przedstawionym przez Doktorantkę dziełem artystycznym. Wybór utworów wydaje mi się niezwykle celny, ponieważ stanowi właściwą kanwę do snucia rozważań dotyczących translokacji środków wyrazowych i wykonawczych między pianistyką a wokalistyką, co w pełni koresponduje z tematem pracy. Oceniając zarejestrowane dzieło artystyczne konstatuje, iż odzwierciedla ono w pełni sylwetkę Doktorantki w kontekście uniwersalnych zjawisk artystycznych, które cechują Jej pianistykę.

Skomentowanie interpretacji nie było trudne bowiem tak utwory solowe jak i pieśni należą do najczęściej wykonywanych utworów F. Schuberta.

Doktorantka jawi się jako artystka świadomie kreująca interpretację każdego z utworów.

Wielkim walorem pracy jest symbioza dzieła artystycznego z jego częścią opisową.

Słuchając nagrania odnajdujemy egzemplifikację zawartych w części opisowej tez i przemyśleń.

Cechą Pianistki jest niezwykła rzetelność w odczytaniu tekstu muzycznego a także skromność i prostota w jego realizacji. Nie przeszkadza to wykreowaniu właściwej i różnorodnej aury w każdym z utworów. Interpretacja Impromptus jest odzwierciedleniem wysokiego poziomu artystycznego Doktorantki.

Impromptu c-moll : Bardzo właściwa interpretacja tematu z precyzyjnym rytmem, intersujące zmiany barwy w fakturze akordowej (czasem niestety dominuje lewa ręka).

Piękny dźwięk i płynność frazy, dobra interpretacja epizodów polifonicznych, w taktach 111–113 interpretacja basu zbyt natarczywa, takty 125–134 staccato zbyt krótkie. Faktura akordowa w taktach 139 148 wymaga bardziej wyrafinowanego frazowania.

Piękna coda utworu.

Impromptu Es-dur

Dbłość o gatunek dźwięku, perlita artykulacja, dobry balans i kreacja planów.

Interpretacja części B jest jedynym dyskusyjnym punktem w interpretacji utworów solowych.

Wydaje mi się, iż „Ben marcato” jak i akcenty potraktowane zostały z pewną przesadą, co wpływa na gatunek dźwięku mało korespondujący z ogólnie prezentowaną wizją artystyczną.

Podobne zastrzeżenia estetyczne wzbudza coda.

Impromptu Ges-dur

Piękny dźwięk, linearne kreowanie wszystkich planów we właściwych proporcjach wykorzystanie harmonii do niuansowania interpretacji, subtelne frazowanie. Część B wprowadza właściwy kontrast i gorętszą emocję. Ogólnie: piękne wykonanie.

Impromptu As dur

Dobre wykorzystanie w sferze brzmienia oscylacji pomiędzy as- moll / As-dur przynosi odpowiednie cieniowanie detali. Perlisko artykulacji przeciwstawia się dobrze wykreowanej fakturze akordowej. Wokalne kreowanie fraz nawiązujące do pieśni („Auf dem Wasser zu singen”). Można wykorzystać stylistyczną wiedzę, iż decrescendo u Schuberta oznacza także najczęściej ritenuto np. przed przejściem ba część B.

Intensywna kantylena i dobre proporcje w części B a także właściwe wykreowanie zmiany trybu cis-moll/ Cis-dur.

Impromptu As-dur

Dbalność o kreowanie detalu/ motywu nieco przeszkadza w formacji długiej frazy co udaje się znakomicie w części B. Piękny dźwięk, wysublimowana aura.

Impromptu B-dur

Pięknie wykreowany temat. Ogólne wrażenie lekkości, wdzięku, dobrego smaku. Właściwy dobór ekspresji i charakteru z wyjątkiem wariacji IV, której interpretacja wydaje mi się zbyt heroiczna i chyba zbyt szybka. Następująca po niej wariacja wydaje się zbyt wolna, lecz jest w tempie tematu.

Podsumowując wrażenia dotyczące części solowej dzieła artystycznego uważam, iż Doktorantka przedstawiła pełnię swoich możliwości artystycznych i pomimo drobnych zastrzeżeń z dużą satysfakcją przyjmuję tę interpretację i z przyjemnością ją wysłuchałem.

Pieśni

Interpretacja pieśni doskonale koresponduje z postawioną w temacie tezą i wzbudza podziw dla sztuki Doktorantki.

Daje się odczuć panowanie nie tylko nad partia fortepianu lecz także nad interpretacją wokalną. Z wielkim uznaniem odnoszę się do ogólnego wrażenia po wysłuchaniu pieśni.

Ocenie podlega Pianistka i Jej interpretacja pieśni zasługuje na wiele komplementów. Należy podkreślić doskonałą znajomość tekstu (doskonale przekłady z języka niemieckiego znajdujemy w części opisowej). Podążanie za akcją i dramaturgią pieśni, odpowiedni dobór kolorytu, wykorzystanie harmonii do kreacji zróżnicowanych nastrojów, właściwy balans pomiędzy partiami a w niektórych epizodach wręcz artystyczna hegemonia to najważniejsze walory tego wykonania. Jedyne wymowa niektórych tekstów mogłaby być bardziej „niemiecka” jakkolwiek i w tej sferze odbieram pozytywną interwencję Doktorantki.

O wielkim kunszcie wykonawczym świadczy już wstęp do pierwszej pieśni. Wyczelowanie detalu i niesamowita atmosfera wprowadza słuchacza w dramat pieśni.

Podkreślić należy bardzo piękną interpretację „Auf dem Wasser zu singen” (sopran czasami wykonuje niektóre epizody zbyt „skocznie” a także bardzo wymagającą w partii fortepianu Im Frühling.

Podsumowując, Doktorantka jawi się jako artystka bardzo świadoma i dojrzała o dużej wiedzy w dziedzinie Liedbegleitung.

Część opisowa jest integralną częścią dzieła artystycznego i razem z nim stanowi nierozzerwalną całość wzbogacającą ubogą w tej tematyce literaturę polskojęzyczną.

Jej rozmiary znacznie przekraczają standardy pracy doktorskiej.

Autorka wnikliwie rozpatruje pojęcie kreacji artystycznej opierając się na opiniach wielu autorytetów. Przedstawia prezentowane przez siebie gatunki (Impromptus, Lieder) jako kwintesencję muzyki romantycznej.

Najciekawszym rozdziałem jest ten bezpośrednio związany z tematem pracy i dotyczący translokacji środków wyrazowych pomiędzy pianistyką i wokalistyką. Z największą uwagą zapoznałem się z przemyśleniami i wnioskami Doktorantki. Sam bowiem od wielu lat interesuję się tą problematyką z przekonaniem, że klucz do właściwej interpretacji dzieł fortepianowych romantyków odnajdujemy w ich twórczości wokalnej.

Doktorantka z prawdziwą pasją zanurza się w sferę muzyki F. Schuberta podając wiele ciekawych informacji.

Język jakiego używa jest adekwatny do omawianej problematyki jakkolwiek czasami poetyczność wypowiedzi idzie w parze z kolokwializmami.

Niektóre fragmenty pracy mogłyby być pominięte, co wpłynęłoby na jaśniejszy odbiór najważniejszych tez.

Godnym podkreślenia walorem pracy jest ścisły związek z interpretacją wszystkich dzieł.

Uważam, że praca ta może być znakomitym podręcznikiem dla każdego pianisty bez względu na preferencje solistyczne czy kameralne

Część opisową zamyka podsumowanie i bibliografia.

Konkluzja

Praca doktorska Pani mgr **Julii Laskowskiej** pod tytułem „**Kreacja wybranych Impromptu oraz Lieder w aspekcie translacji środków wyrazowych i wykonawczych pomiędzy pianistyką a wokalistyką**” jest niezwykle ważnym wzbogacaniem polskiej literatury w tematyce o dużym znaczeniu wykonawczym w osobistym, oryginalnym i kompetentnym ujęciu, przez co wzbogaca dziedzinę przez Nią reprezentowaną. Przedstawiona praca świadczy nie tylko o Jej wysokiej rangi walorach artystycznych, lecz także o wiedzy i właściwym precyzowaniu wniosków wynikających ze studiów nad wybranym tematem.

W ten sposób Doktorantka rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i spełniła bez zastrzeżeń wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku. **Stawiam wniosek o przyjęcie jej pracy doktorskiej.**

Prof. dr hab. Andrzej Pikul

